

Diplomski studij arheologije

Naziv kolegija: Analiza ljudskih ostataka nađenih na arheološkom nalazištu
Nositelj/izvođač: dr. sc. Mario Šlaus, znan. savj.

ECTS: 3

Jezik: hrvatski

Trajanje: jedan semestar, 1. i 3. semestar diplomskog studija

Status kolegija: izborni

Oblik nastave: predavanja

Uvjeti za upis kolegija: nema

Ciljevi kolegija: Studenti koji pohađaju ovaj kolegij bit će upoznati s najmodernijim metodama koje se danas koriste u analizi ljudske osteološke građe s arheoloških nalazišta. One uključuju: razlikovanje ljudskih od životinjskih ostataka, arheološkog od forenzičnog materijala, određivanje spola i doživljene starosti, populacijske analize, analize spaljenog ljudskog osteološkog materijala i paleopatološke analize. Posebna pozornost posvetit će se i kranimetrijskim analizama bioloških udaljenosti između različitih populacija.

Sadržaj kolegija: Studenti će analizirati ljudsku osteološku građu s različitih arheoloških nalazišta iz Hrvatske. Naučit će raspoznavati patološke promjene od normalnih bioloških varijacija, traume od postmortalnih oštećenja i razlikovati između ljudskih i životinjskih ostataka. Posebna pažnja posvetit će se analizama spaljenog osteološkog materijala u okviru kojih će studenti imati priliku raditi na važnim prapovijesnim zbirka iz Zvonimirova, Drljanovaca i Kaptol-Gradci.

Studentske obveze: usmeni ispit

Raspored rada po tjednima:

1. Što je bioarheologija. Odnos arheologijom i povijesti. Važnost bioarheologije u proučavanju prapovijesti. Ciljevi i zadaci bioarheologije. Pod-discipline bioarheologije.
2. Povijest bioarheologije u svijetu i u Hrvatskoj.
3. Sličnosti i razlike između bioarheologije i forenzične antropologije. Primjeri bioarheoloških i forenzično antropoloških istraživanja u svijetu i Hrvatskoj.
4. Razlikovanje između arheoloških i forenzičnih nalaza
5. Razlikovanje između fragmentiranih ljudskih i životinjskih ostataka

6. Određivanje spola na kosturu
7. Određivanje doživljene starosti kod subadulta na temelju kronologije nicanja i razvoja zubiju i spajanja epi- i dijafiza na dugim kostima.
8. Određivanje doživljene starosti kod osoba koje su završile rast na temelju metamorfoze pubične simfize, aurikularne ploštine na zdjeličnoj kosti i promjena na sternalnim krajevima rebara.
9. Analize zubnog tkiva.
10. Bioarheologija spaljenih ostataka.
11. Paleodemografske analize prapovijesnih nalazišta.
12. Paleopatološke analize prapovijesnih nalazišta: utjecaj poljoprivrede i stočarstva na zdravlje ljudi.
13. Analize trauma u prapovijesnim populacijama.
14. Rekonstrukcija svakodnevnog života prapovijesnih populacija Hrvatske.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Obvezatna:

Šlaus, M. (2006) Bioarheologija. Demografija, zdravlje, traume i prehrana starohrvatskih populacija. Školska knjiga, Zagreb.

Šlaus, M. (2000) Biocultural analysis of sex differences in mortality profiles and stress levels in the late Medieval population from Nova Rača, Croatia, *Am. J. Phys. Anthropol.* III, 193-209.

Šlaus, M. (2002) *The Bioarchaeology of Continental Croatia. An analysis of human skeletal remains from the prehistoric to post-medieval periods.* Archaeopress, BAR International Series 1021, Oxford.

Bass WM (1995) *Human Osteology. A Laboratory and Field Manual of the human Skeleton,* (četvrto izdanje). Columbia, MO: Missouri Archaeological Society

Izborna:

Majnarić-Pandžić, N., Šlaus, M., Jurišić, M., (2003) Ein spathallstattzeitliches Graberfeld in Vinkovci (Nordostkroatien) und das Problem eines neuen Phänomens der Pferdeausstattung in diesem Gebiet, *Germania* 81 (2), 481-511.

Ortner DJ (2003) *Identification of Pathological Conditions in Human Skeletal Remains* (Drugo izdanje). Amsterdam, Boston, London, New York, Oxford, Pariz, San Diego, San Francisco, Singapore, Sydney, Tokyo: Academic Press.

Sjøvold T (1992) The Stone age man from the Austrian-Italian Alps. Discovery, description and current research. *Collegium Antropologicum* 16: 1-12.